

Naiset ja miehet

KUNTAOMISTEISTEN YHTIÖIDEN YLIMMÄSSÄ JOHDOSSA

■ SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Helsinki 2017

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:5

Naiset ja miehet kuntaomisteisten yhtiöiden ylimmässä johdossa

Miina Keski-Petäjä ja Antti Katainen

Tilastokeskus

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Suomi
Finland
100

Sosiaali- ja terveysministeriö

ISBN PDF: 978-952-00-3957-8

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto, Anne-Marie Paakkari

Helsinki 2017

Kuvailulehti

Julkaisija	Sosiaali- ja terveysministeriö	1.6.2017
Tekijät	Miina Keski-Petäjä ja Antti Katainen	
Julkaisun nimi	Naiset ja miehet kuntaomisteisten yhtiöiden ylimmässä johdossa	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:24	
ISBN PDF	978-952-00-3957-8	ISSN PDF 2242-0037
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3957-8	
Sivumäärä	41	Kieli suomi
Asiasanat	kuntaomisteiset yhtiöt, naisten ja miesten edustus, sukupuolten tasa-arvo	
Tiivistelmä	<p>Selvityksessä tarkastellaan naisten ja miesten osuuksia kuntaenemmistöisten yhtiöiden johdossa. Kuntien omistamien osakeyhtiöiden hallitusten jäsenistä 34,0 prosenttia oli naisia vuonna 2015. Toimitusjohtajista naisia oli 23,6 prosenttia ja hallitusten puheenjohtajista 16,0 prosenttia. Noin 10 prosentissa yhtiöiden hallituksia ei ollut lainkaan naisjäseniä.</p> <p>Naisten osuus hallituksen jäsenistä oli kuntaomisteisissa yhtiöissä suurempi kuin naisten osuus samana vuonna pörssiyritysten hallituksissa (22,5 %) ja listaamattomien yhtiöiden hallituksissa (19,4 %). Valtion kokonaan omistamissa tai enemmistöomisteisissa yhtiöissä naisten hallitusosuus oli puolestaan kuntaomisteisia yhtiöitä suurempi: Valtion kokonaan omistamissa yhtiöissä naisten hallitusosuus oli 44,8 prosenttia, valtion enemmistöomisteisissa listaamattomissa yhtiöissä 38,3 prosenttia ja enemmistöomisteisissa pörssiyrityksissä 40,9 prosenttia.</p> <p>Toimialoitain tarkasteltuna naisten osuus hallitusten jäsenistä oli suurin terveys- ja sosiaalipalveluissa (43 %) ja majoitus- ja ravitsemustoiminnassa (42 %). Vastaavasti naisten osuus oli pienin vesihuollon, jätehuollon ja muun ympäristön puhtaana pidon aloilla (28 %) sekä ammatillisen, teknisen ja tieteellisen toiminnan aloilla (28 %). Naisten osuus yhtiöiden hallituksissa oli yleisesti ottaen sitä suurempi, mitä suuremmasta yhtiöstä oli henkilökunnan lukumäärällä mitattuna kyse. Naisten osuus hallitusten jäsenistä oli myös suurempi yli 50 000 asukkaan kunnissa verrattuna pienempiin kuntiin.</p> <p>Hallitusten jäsenet painottuivat vanhempiin ikäluokkiin ja jopa 72 prosenttia heistä oli vähintään 50-vuotiaita. Naiset olivat miehiä jonkin verran nuorempia. Naiset olivat miehiä koulutetumpia etenkin hallitusten puheenjohtajina ja toimitusjohtajina. Miehillä oli johtajina yleisimmin koulutus tekniikan alalta ja naisilla kaupalliselta tai yhteiskuntatieteelliseltä alalta.</p> <p>Sosiaali- ja terveysministeriön ja Suomen Kuntaliiton Tilastokeskuksella teettämässä selvityksessä tarkastellaan ensimmäistä kertaa naisten ja miesten edustusta kuntaomisteisten yhtiöiden johdossa. Kilpailulainsäädännön ja kuntalain muutokset viime vuosina ovat johtaneet kunnissa yhä laajempaan toimintojen yhtiöittämiseen ja päätösvallan siirtymiseen osin kuntayhtiöihin. SOTE- ja maakuntauudistuksessa tämä korostuu, koska maakunta joutuu yhtiöittämään mm. suuren osan valinnanvapauden piiriin kuuluvista perusterveydenhuoltoon liittyvistä toiminnoistaan. Kunnallisten toimielinten lisäksi tasa-arvotilannetta onkin tärkeää seurata kuntaomisteisissa ja jatkossa maakuntaomisteisissä yhtiöissä.</p>	
Kustantaja	Sosiaali- ja terveysministeriö	

Presentationsblad

Utgivare	Social- och hälsovårdsministeriet	1 juni 2017	
Författare	Miina Keski-Petäjä och Antti Katainen		
Publikationens titel	Kvinnor och män i kommunägda bolags högsta ledning		
Publikationsseriens namn och nummer	Social- och hälsovårdsministeriets rapporter och promemorior 2017:24		
ISBN PDF	978-952-00-3957-8	ISSN PDF	2242-0037
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3957-8		
Sidantal	41	Språk	finska
Nyckelord	jämsällldhet mellan könen, kommunägda bolag, representation av kvinnor och män,		
Referat	<p>I utredningen granskas andelen kvinnor och män i ledningen i bolag med kommunal majoritet. År 2015 var 34,0 procent av styrelsemedlemmarna i aktiebolag som ägs av kommunerna kvinnor. Av verkställande direktörerna var 23,6 procent och av styrelseordförandena 16,0 procent kvinnor. Cirka 10 procent av bolagsstyrelserna saknade helt och hållet kvinnliga medlemmar.</p> <p>Samma år var andelen kvinnor bland styrelsemedlemmarna större i kommunägda bolag än i börsbolag (22,5 procent) och onoterade bolag (19,4 procent). I helt statsägda bolag eller bolag med statlig majoritet var däremot andelen kvinnor i styrelsen större än i kommunägda bolag. I helt statsägda bolag var andelen kvinnor i styrelsen 44,8 procent, i onoterade bolag med statlig majoritet 38,3 procent och i börsbolag med statlig majoritet 40,9 procent.</p> <p>Enligt verksamhetsområde var andelen kvinnor i styrelsen störst inom hälso- och sjukvårdstjänster (43 procent) och hotell- och restaurangverksamhet (42 procent). På motsvarande sätt var andelen kvinnor liten inom vattentjänster, avfallshandling och annan verksamhet för föroreningsbekämpning (28 procent) samt inom yrkes-, tekniska och vetenskapliga branscher (28 procent). Generellt sett var andelen kvinnor i bolagsstyrelserna desto större, ju större i bolaget i fråga var med tanke på personalantalet. Andelen kvinnor i styrelsen var även större i kommuner med över 50 000 invånare jämfört med mindre kommuner.</p> <p>Bland styrelsemedlemmarna låg betoningen på de äldre åldersgrupperna och upp till 72 procent av dem var minst 50 år. Kvinnorna var en aning yngre än männen. Kvinnorna var högre utbildade än männen, i synnerhet i fråga om styrelseordförande och verkställande direktörer. Männen i direktörspositioner hade oftast en teknisk utbildning medan kvinnorna en ekonomisk eller samhällsvetenskaplig utbildning.</p> <p>I utredningen som social- och hälsoministeriet och Finlands Kommunförbund rf. låtit Statistikcentralen göra granskas för första gången representationen av kvinnor och män i ledningen i kommunägda bolag. Ändringar av konkurrenslagstiftningen och kommunallagen under de senaste åren har i kommunerna lett till en alltmer omfattande bolagisering av funktionerna och en partiell överföring av beslutanderätten till de kommunala bolagen. Detta framhävs i social- och hälsovårds- och landskapsreformen, eftersom landskapet måste bolagisera bl.a. en stor del av de funktioner inom primärvården som omfattas av valfrihet. Det är viktigt att följa jämsällldhetssituationen förutom i de kommunala organen även i de kommunägda och i fortsättningen landskapsägda bolagen.</p>		
Förläggare	Social- och hälsovårdsministeriet		

Description sheet

Published by	Ministry of Social Affairs and Health	1 June 2017	
Authors	Miina Keski-Petäjä ja Antti Katainen		
Title of publication	Women and Men in the Senior Management of Municipally-Owned Companies		
Series and publication number	Reports and Memorandums of the Ministry of Social Affairs and Health 2017:24		
ISBN PDF	978-952-00-3957-8	ISSN PDF	2242-0037
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3957-8		
Pages	41	Language	Finnish
Keywords	gender equality, municipally-owned companies, representation of women and men		
<p>Abstract</p> <p>This report analyses the share of women and men in the senior management of municipally-owned companies. In 2015, the share of women on the boards of municipally-owned companies was 34.0 per cent. 23.6 of managing directors were women, and 16.0 per cent of board chairpersons were women. Some 10 per cent of boards had no female members.</p> <p>The share of women on the boards of municipally-owned companies was greater than their share on the boards of listed and unlisted private companies in the same year (22.5 and 19.4 per cent respectively). As for state-owned companies and companies where the state was a majority shareholder, the share of women was greater than in municipally-owned companies: 44.8 per cent of board members were women in wholly state-owned companies, and 38.3 and 40.9 per cent were women in unlisted and listed companies where the state was a majority shareholder.</p> <p>By industry, women had the largest representation in health and social services (43 per cent) and hotel and restaurant services (42 per cent). The share of women was smallest in water services, waste management and other environmental sanitation industries (28 per cent) and in vocational, technical and scientific industries (28 per cent). As a rule, larger companies, as measured by their number of employees, had more women on their boards than smaller companies. Furthermore, municipalities with over 50,000 residents had more women on boards than smaller municipalities.</p> <p>Older generations comprised a majority of board members with as many as 72 per cent being at least 50 years old. The women were somewhat younger than the men. Women were more educated than men, in particular among the chairpersons and managing directors. In general, men had some form of technical education and women had a business or social sciences education.</p> <p>This report was commissioned from Statistics Finland by the Ministry of Social Affairs and Health and the Association of Finnish Local and Regional Authorities, and it is the first to analyse the representation of women and men in the senior management of municipally-owned companies. Changes in competition legislation and the Finnish Local Government Act have led municipalities to increasingly corporatise their functions and partially shift discretionary power to municipally-owned companies. The health, social services and regional government reform reinforces this trend because the new counties will be obliged to corporatise a significant proportion of functions related to primary healthcare services within the scope of freedom of choice. For this reason, it is important to monitor the state of equality in municipal bodies, municipally-owned companies and in future in county-owned companies.</p>			
Publisher	Ministry of Social Affairs and Health		

Sisältö

1. Johdanto	7
2. Tutkimuskohteet ja käytetyt aineistot	9
2.1 Kuntaomisteisia yhtiöitä koskeva tasa-arvosääntely	9
2.2 Yhtiöjoukko ja sen rajaus johtajatarkasteluissa	10
2.3 Kuntaomisteisten yhtiöiden johtajat aineistossa	13
2.4 Tarkasteltavat taustatiedot.....	14
3. Analyysi ja tulokset	17
3.1 Johtajien sukupuolijakauma	17
3.2 Johtajien ikä	19
3.3 Johtajien koulutustaso	22
3.4 Johtajien koulutusalat.....	24
3.5 Yhtiön toimiala	27
3.6 Yhtiön henkilöstön lukumäärä	28
3.7 Yhtiön sijaintikunnan koko	30
3.8 Yhtiön maantieteellinen sijainti	31
3.9 Pienet yhtiöt (alle 1 htv)	32
4. Johtopäätökset	34
5. Aiheen jatkotutkimus ja aineistojen kehittäminen	36
Lähteet ja kirjallisuus	38
Liite	39

1. Johdanto

Tässä selvityksessä tarkastellaan naisten ja miesten edustusta kuntaomisteisten yhtiöiden ylimmässä johdossa.

Kuntaomisteisten yhtiöiden johtoa ei ole aiemmin tutkittu tässä laajuudessa. Tämä sosiaali- ja terveysministeriön ja Kuntaliiton Tilastokeskuksella teettämä selvitys tarjoaa tietoa sukupuolten edustuksesta kuntaomisteisten yritysten johdossa ja näin muun muassa välineitä arvioida, kuinka tasa-arvolain tasapuolisuussäännös toteutuu kuntaenemmistöisten yhtiöiden johto- ja hallintoelimissä. Selvityksen tarkoituksena on tuottaa päättäjille ja muille keskeisille toimijoille koottua tilastotietoa päätöksenteon tueksi ja myös lisätä toimijoiden tietämystä keskeisistä sukupuolten tasa-arvoon liittyvistä kehittämiskohteista kuntayhtiöiden ylimmässä johdossa.

Tehty selvitys palvelee kuntien sekä hallituksen tasa-arvo-ohjelman (2016–2019) tietotarpeita (toimenpide 2.7). Selvityksen yhtenä tavoitteena on kehittää kuntayhtiöiden johdon sukupuolenumukaisia tilastoja. Työ tukee näin myös valtioneuvoston johtajuustilastoverkoston tavoitteita. Tasa-arvonäkökulman lisäksi selvitys antaa uutta tietoa kuntaomisteisistä yhtiöistä ja yhtiöiden johtajista ylipäänsä.

Kuntien omista toimielimistä naisia oli kunnanhallituksissa kiintiösäännöksen ansiosta 46 prosenttia vuonna 2013 (Piipponen 2015b). Kunnanvaltuustoissa kevään 2017 vaalien jälkeen naisia on 39 prosenttia (SVT, Kunnallisvaalit). Päättyvällä valtuustokaudella kunnanvaltuustojen ja kunnanhallitusten puheenjohtajista alle 30 % oli naisia (Piipponen 2015a). Kunnallisten toimielinten lisäksi tasa-arvotilannetta on tärkeää seurata myös kuntaomisteisissa yhtiöissä. Aihe on ajankohtainen: Kilpailulainsäädännön ja kuntalain muutokset viime vuosina ovat johtaneet kunnissa yhä laajempaan toimintojen yhtiöittämiseen ja päätösvallan siirtymiseen osin kuntayhtiöihin. SOTE- ja maakuntauudistuksessa tämä korostuu, koska maakunta joutuu yhtiöittämään mm. suuren osan valinnanvapauden piiriin kuuluvista perusterveydenhuoltoon liittyvistä toiminnoistaan. Vastaavia sukupuolen mukaan jaoteltuja tarkasteluja on tarpeen tehdä myös valmisteilla olevan uudistuksen yhteydessä, jotta on mahdollista seurata, miten toiminnot ja valta jakautuvat uudelleen kunnissa ja maakunnissa.

Tämän selvityksen aineisto kattaa yhteensä reilut 1 700 kuntien enemmistöomisteista osakeyhtiötä. Selvityksessä on tarkasteltu yhtiöiden hallituksia, hallitusten puheenjohtajia sekä yhtiöiden toimitusjohtajia. Jatkossa näihin kaikkiin ylimmässä johdossa toimiviin viitataan johtajina. Johtajien taustatietojen osalta tarkastelu on rajattu ainoastaan sellaisiin yhtiöihin, joissa työskentelee henkilökuntaa. Näitä yhtiöitä oli 710. Selvityksessä käytettyjä taustamuuttujia ovat yhtiön toimiala, maantieteellinen sijainti sekä yhtiön henkilökunnan lukumäärä ja sijaintikunnan koko. Johtajia tarkastellaan sukupuolen, iän, koulutusasteen ja koulutusalan mukaan. Tutkimusajankohdaksi valittiin vuosi 2015, koska samalta ajankohdalta on tehty myös pörssiyhtiöitä, valtio-omisteisia yhtiöitä ja listaamattomia yhtiöitä koskeva selvitys. Saman viiteajankohdan käyttäminen mahdollistaa kuntaomisteisten yhtiöiden tietojen vertailun muihin yhtiötyyppeihin.

Yhtiöiden määrittely ja tarkastelumuuttujien valinta on tehty Tilastokeskuksen, sosiaali- ja terveysministeriön ja Suomen Kuntaliiton yhteistyönä.

Selvityksen toisessa luvussa käydään läpi tarkemmin tutkimusaineiston muodostaminen ja käytettävät luokittelumuuttujat. Kappaleessa kolme esitellään selvityksen tulokset ja peilataan tuloksia pörssiyhtiöiden, valtio-omisteisten yhtiöiden ja listaamattomien yritysten ylintä johtoa koskeviin tuloksiin. Neljännessä kappaleessa tehdään johtopäätökset ja viidennessä kappaleessa arvioidaan tietojen säännöllisen tuottamisen tarve ja esitetään kehittämissuhteita lähdeaineistoihin ja jatkotutkimukseen liittyen.

2. Tutkimuskohteet ja käytetyt aineistot

2.1 Kuntaomisteisia yhtiöitä koskeva tasa-arvosäätely

Selvityksessä tarkastellaan kuntien omistamien osakeyhtiöiden hallitusten jäseniä ja puheenjohtajia sekä toimitusjohtajia.

Kuntaenemmistöisten yhtiöiden johto- ja hallintoelimiin sovelletaan ns. tasapuolisuussäännöstä, josta on säädetty tasa-arvolaisissa (232/2005). Tasa-arvolain 4a pykälän 2 momentissa on määritelty, että jos ”julkista valtaa käyttävällä toimielimellä tai virastolla, laitoksella taikka kunta- tai valtioenemmistöisellä yhtiöllä on hallintoneuvosto, johtokunta tai muu luottamushenkilöistä koostuva johto- tai hallintoelin, toimielimessä tulee olla tasapuolisesti sekä naisia että miehiä, jollei erityisistä syistä muuta johdu”. Tasapuolisen kokoonpanon tavoite on sama kuin tasa-arvolain varsinaisessa kiintiösäännöksessä (4a 1S) eli 40–60 prosenttia (Tasa-arvovaltuutetun ohjeistus).

Tasapuolisuussäännöstä sovelletaan kuntaenemmistöisten yhtiöiden hallituksiin niiltä osin, kun kyse on luottamushenkilöasemassa olevien henkilöiden nimittämisestä hallitukseen (KHO:2017:2). Kuntaenemmistöisten yhtiöiden tarkastelussa on hyvä huomata, että kunnat nimittävät jäseniä yhtiöidensä hallitukseen vain oman omistusosuutensa puitteissa.

Kuntaliitto on laatinut ohjeita kunnan toiminnan johtamisesta ja hallinnasta sekä kuntien omistamien yhtiöiden omistaja- ja konserniohjauksesta. Myös näissä Kuntaliiton omistaja- ja konserniohjaussuosituksissa on kirjattu, että hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon tasa-arvolain vaatimusten täytyminen (Suomen kuntaliitto 2015). Kirjaus tulee sisältämään myös Kuntaliiton konserniohjesuosituksen päivitykseen, joka julkaistaan vuonna 2017.

2.2 Yhtiöjoukko ja sen rajaus johtajatarkasteluissa

Selvityksen aineistoina on käytetty ensisijaisesti Tilastokeskuksen ja Suomen Asiakastieto Oy:n aineistoja. Kaikkiaan tarkasteltavana on 1 716 yhtiötä ja johtajatarkasteluissa 710 yhtiötä. Tarkasteluajankohtana on vuoden 2015 lopun tilanne.

Yhtiöjoukko koostuu kuntaomisteisista osakeyhtiöistä. Selvityksen ulkopuolelle on rajattu kuntien liikelaitokset, kuntayhtymät sekä varsinaiset kunnat (liite 1).

Tarkasteltava yhtiöjoukko on muodostettu Tilastokeskuksen konsernirekisteristä siten, että mukaan on poimittu sellaiset tytäryhtiöt ja väliemoyhtiöt, joissa kuntien omistusosuus oli yli 50 prosenttia vuonna 2015. Näiden lisäksi mukaan poimittiin sellaiset osakkuusyhtiöt, joissa kuntien yhteensä omistama osuus oli yli 50 prosenttia. Mukana tarkasteluissa on siis myös sellaisia yhtiöitä, joista esimerkiksi kunta A omistaa 25 prosenttia ja kunta B 25 prosenttia. Väliemoyhtiöllä tarkoitetaan yritystä, joka on kuntakonsernin tytäryhtiö ja samalla sillä itsellään on yksi tai useampia tytäryhtiöitä. Edellä kuvatuilla rajauksilla selvityksen aineistoon tuli mukaan yhteensä 1 716 kuntaomisteista osakeyhtiötä.

Kuntaomisteiset yhtiöt ovat tyypillisesti pieniä, sillä lähes 60 prosenttia yhtiöistä oli sellaisia, joissa ei työskennellyt henkilötövuosina mitattuna yhtään henkilöä vuonna 2015 (taulukko 1). 1–3 henkilötövuotta työllistäviä yhtiöitä oli noin 15 prosenttia ja suurempia yli 100 henkilötövuotta työllistäviä yhtiöitä ainoastaan reilut 3 prosenttia kaikista mukana olevista kuntaomisteisista osakeyhtiöistä. Kaikkein suurimpia, yli 500 henkilötövuotta työllistäviä yhtiöitä, oli alle prosentti kaikista mukaan poimituista yhtiöistä.

Koska selvityksessä haluttiin tietoa ennen kaikkea sellaisista yhtiöistä, joissa oli vuonna 2015 varsinaista toimintaa ja henkilökuntaa, niin luvussa 3 esiteltävät johtajien tarkastelut tehtiin vähintään yhden henkilötövuoden yhtiöistä. Tällaisia yhtiöitä oli yhteensä 710. Kaikkein pienimpien yhtiöiden (alle 1 htv) tuloksia ja rajauksen vaikutuksia tuloksiin käsitellään luvussa 3.9.

Taulukko 1. Tarkasteltavien kuntayhtiöiden kokoluokka (htv) 2015

Kokoluokka (HTV)	Lukumäärä	Osuus, %
Yhteensä	1 716	100,0
0	1 006	58,6
1–3	260	15,2
4–10	182	10,6
11–50	170	9,9
51–100	44	2,6
101–300	37	2,2
301–500	5	0,3
501–	12	0,7

Johtajien tarkastelua varten tehty rajausta ei juurikaan vaikuttanut yhtiöiden toimialajakaumaan (taulukko 2). Sekä kaikki yhtiöt että johtajia koskevissa tarkasteluissa mukana olevat yhtiöt (710 kpl) toimivat yleisimmin kiinteistöalalla. Yhtiöistä, joissa oli henkilökuntaa, kiinteistöalalla toimi 36,6 prosenttia. Seuraavaksi eniten yhtiöitä toimi sähkö-, kaas- ja lämpöhuollossa (14,8 %) sekä ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan toimialoilla (10,7 %). Muutamia yhtiöitä toimi vuonna 2015 myös kaivostoiminnassa ja louhinnassa sekä toimialalla ”tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus”.

Ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan toimialoilla toimivat yhtiöt tekevät muun muassa kirjanpitoon, markkinointiin ja konsultointiin sekä strategiseen kehittämiseen liittyviä palveluita. Toimialan ”tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus” yhtiöt puolestaan tekivät kierrätykseen liittyvää toimintaa.

Taulukko 2. Tarkasteltavien kuntayhtiöiden toimialat (TOL 2008) 2015

Toimiala 2008	Lukumäärä		Osuus, %		
	Yhteensä	Henkilökunnan lukumäärä 0	Henkilökunnan lukumäärä yli 0	Yhteensä	Henkilökunnan lukumäärä yli 0
Yhteensä	1 716	1 006	710	100,0	100,0
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	1	1	0	0,1	0,0
B Kaivostoiminta ja louhinta	1	0	1	0,1	0,1
C Teollisuus	3	3	0	0,2	0,0
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	146	41	105	8,5	14,8
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	91	24	67	5,3	9,4
F Rakentaminen	29	17	12	1,7	1,7
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	3	1	2	0,2	0,3
H Kuljetus ja varastointi	40	11	29	2,3	4,1
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	14	3	11	0,8	1,5
J Informaatio ja viestintä	13	2	11	0,8	1,5
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	16	9	7	0,9	1,0
L Kiinteistöalan toiminta	1 075	815	260	62,6	36,6
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	87	11	76	5,1	10,7
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	50	17	33	2,9	4,6
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	6	3	3	0,3	0,4
P Koulutus	25	1	24	1,5	3,4
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	17	2	15	1,0	2,1
R Taiteet, viihde ja virkistys	95	45	50	5,5	7,0
S Muu palvelutoiminta	4	0	4	0,2	0,6

Eniten yhtiöitä sijaitsi Uudellamaalla, jonne sijoittui 13,7 prosenttia kaikista johtajatarkastelun yhtiöistä. Seuraavaksi eniten yhtiöitä oli Pohjois-Pohjanmaalla (10,1 %) ja Lapissa (9,9 %). Vähiten yhtiöitä toimi Ahvenanmaalla (1,0 %) sekä Etelä-Karjalassa ja Kainuussa (2,0 %, 2,1 %).

Taulukko 3. Tarkasteltavien kuntayhtiöiden maantieteellinen sijainti 2015

Maakunta	Lukumäärä		Osuus, %		
	Yhteensä	Henkilökunnan lukumäärä 0	Henkilökunnan lukumäärä yli 0	Yhteensä	Henkilökunnan lukumäärä yli 0
Yhteensä	1 716	1 006	710	100,0	100,0
Ahvenanmaa – Åland	16	9	7	0,9	1,0
Etelä-Karjala	28	14	14	1,6	2,0
Etelä-Pohjanmaa	122	74	48	7,1	6,8
Etelä-Savo	95	72	23	5,5	3,2
Kainuu	28	13	15	1,6	2,1
Kanta-Häme	65	40	25	3,8	3,5
Keski-Pohjanmaa	46	24	22	2,7	3,1
Keski-Suomi	105	68	37	6,1	5,2
Kymenlaakso	47	22	25	2,7	3,5
Lappi	119	49	70	6,9	9,9
Pirkanmaa	132	79	53	7,7	7,5
Pohjanmaa	89	50	39	5,2	5,5
Pohjois-Karjala	55	26	29	3,2	4,1
Pohjois-Pohjanmaa	153	81	72	8,9	10,1
Pohjois-Savo	85	52	33	5,0	4,6
Päijät-Häme	54	30	24	3,1	3,4
Satakunta	106	74	32	6,2	4,5
Uusimaa	250	153	97	14,6	13,7
Varsinais-Suomi	121	76	45	7,1	6,3

2.3 Kuntaomisteisten yhtiöiden johtajat aineistossa

Selvityksen henkilöitä koskeva perusjoukko koostuu edellisessä luvussa esitettyjen yhtiöiden ylimmistä johtajista, jotka on tarkasteluissa jaettu toimitusjohtajiin, hallitusten jäseniin ja hallitusten puheenjohtajiin. Johtoryhmien tarkastelua ei tässä selvityksessä ole tehty, sillä johtoryhmien jäsenten tietoja ei saa lähdeaineistoista suoraan, vaan ne pitäisi kerätä manuaalisesti.

Hallitusten puheenjohtajien, hallitusten jäsenten ja toimitusjohtajien henkilötunnukselliset tiedot on hankittu selvityksen käyttöön Suomen Asiakastieto Oy:ltä. Tiedot muodostettiin siten, että tarkasteluun valittiin tarkasteluvuoden lopun tilanteen mukainen kokoonpano. Näin meneteltynä selvityksen tulokset johtajien perus- ja taustatiedoista pohjautuvat samaan viiteajankohtaan.

Kaikille aineistoon poimituille yhtiöille (1 716 kpl) ei saatu yhdistettyä hallitusten jäseniä ja/tai toimitusjohtajaa. Osin tämä johtui siitä, että näiden yhtiöiden johtajia ei ollut Suo-

men Asiakastieto Oy:n Tilastokeskukseen toimittamassa aineistossa ja osin myös siitä, että yhtiöillä ei ole nimettyä toimitusjohtajaa. Koska Suomen Asiakastieto Oy:n aineistosta ei saatu yhdistettyä johtajien tietoja kaikille yhtiöille, etsittiin selvitykseen joitakin toimitusjohtajien tietoja myös Tilastokeskuksen palkkarakennetilaston aineistosta.

Ylimpien johtajien tiedot saatiin muodostettua loppujen lopuksi 1 685 kuntaomisteiselle osakeyhtiölle, joten 31 yhtiön ylimmästä johdosta ei saatu ollenkaan tietoa. Hallituksen puheenjohtaja löytyi 1 663 yhtiöstä ja toimitusjohtaja 1 522 yhtiöstä. Selvityksen ulkopuolelle jäävät yhtiöt jakautuvat toimialoittain siten, että eniten johtajatietoja jäi puuttumaan kiinteistöalalta (41,9 % puuttuvista), sähkö-, kaasun-, ja lämpöhuollosta (12,9 %) sekä hallinto- ja tukipalveluista (12,9 %).

Johtajatarkastelussa mukana olevien yhtiöiden (710 kpl) osalta tiedot hallituksen puheenjohtajista saatiin muodostettua 701 yhtiöstä ja toimitusjohtajien tiedot 674 yhtiöstä. Hallituksen jäsenyyksiä saatiin selvityksen käyttöön 706 yhtiöstä.

Keskimäärin kaikkien 1 685 kuntaomisteisen yhtiön hallituksissa oli 4,9 jäsentä (puheenjohtaja mukaan laskien). Alle kolmen henkilön hallituksia oli 37 ja yli 10 henkilön hallituksia 15. Suurin osa yhtiöiden hallituksista oli 3–5 henkilön kokoonpanoja. Tämän kokoisia hallituksia oli 69,4 prosentissa kaikista kuntaomisteisistä yhtiöistä. Alueittain tarkasteltuna suurimmat hallitukset olivat Pohjois-Karjalassa, Päijät-Hämeessä, Lapissa, Varsinais-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla, joissa toimivissa yhtiöissä oli keskimäärin yli 5 hallituksen jäsentä. Ainoastaan Ahvenanmaalla oli hallituksissa alle 4 jäsentä. Muiden maakuntien yhtiöiden hallituksissa oli keskimäärin 4–5 henkilöä.

Kun johtajatarkasteluja varten yhtiöjoukko rajataan koskemaan vain yhtiöitä, joissa on henkilöstöä, ovat niiden hallitukset kooltaan pienimpien yhtiöiden hallituksia suurempia. Jäljelle jäävien 710 yhtiön hallituksissa oli keskimäärin 6 jäsentä. Alle kolmen henkilön kokoonpanoja oli rajatussa yhtiöjoukossa ainoastaan 6 ja yli 10 henkilön hallituksia 14. Suurin osa vähintään yhden henkilötyövuoden työllistävien yhtiöiden hallituksista oli 5–7 henkilön suuruisia kokoonpanoja.

2.4 Tarkasteltavat taustatiedot

Kuntaomisteisiin yhtiöihin ja yhtiöiden johtajiin on liitetty taustatietoja Tilastokeskuksen aineistoista henkilö- ja yritystunnuksen avulla. Sekä henkilö- että yritystunnus on tiedossa lähes kaikille henkilöille, mikä on mahdollistanut taustatietojen yhdistämisen kattavasti tutkimusaineistoon. Alla on listattuna selvityksessä käytetyt taustatiedot:

Henkilötason taustatiedot

1. Sukupuoli
2. Ikä
3. Koulutusaste
4. Koulutusala

Yritystason taustatiedot

5. Toimiala
6. Maantieteellinen sijainti- maakunta
7. Henkilökunnan lukumäärä
8. Sijaintikunnan koko

Selvityksen tausta-aineistoina on käytetty Tilastokeskuksen yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastoa, väestön koulutusrakennetilastoa sekä väestörakennetilastoa. Väestörakennetilasto on selvityksessä käytettyjen henkilötietojen perusta ja se kuvaa vuoden vaihteessa Suomessa vakinaisesti asuvia Suomen ja ulkomaiden kansalaisia. Vakinaisesti Suomessa asuvaan väestöön luetaan myös ne henkilöt, jotka ovat tilapäisesti ulkomailla. Tilasto on vuositilasto ja se sisältää selvityksessä käytettävät keskeiset henkilöihin ja puoli-soihin liittyvät demografiset taustatiedot.

Väestön koulutusrakennetilastosta on poimittu yhtiöiden ylimmälle johdolle koulutusta kuvaavat tiedot (koulutusaste ja -ala). Tilasto kuvaa 15 vuotta täyttäneen väestön peruskoulun, keskikoulun tai kansakoulun jälkeen suorittamia tutkintoja. Tarkasteltavaksi tutkinnoksi on valittu korkein/viimeksi suoritettu ammatillinen tutkinto. Tilaston tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tutkintorekisteriin, joka pohjautuu vuoden 1970 väestölaskennassa kerättyihin tutkintotietoihin. Tutkintorekisteriä päivitetään vuosittain. Tutkintorekisteri sisältää tiedot kaikista vähintään keskiasteen tutkinnoista. Henkilöt, joilla tutkintotietoa ei ole, muodostavat luokan "tutkintotieto puuttuu". Tähän luokkaan lukeutuvat henkilöt, jotka eivät ole suorittaneet perusasteen koulutuksen jälkeistä tutkintoa sekä henkilöt, jotka ovat suorittaneet tutkintonsa ulkomailla siten, että tutkintoa ei ole rekisteröity Suomessa.

Yrityksiä ja konserneja koskevat taustatiedot pohjautuvat yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastoon sekä yritys- ja konsernirekisteriin. Rekisteri sisältää kaikki yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinoharjoittajat, jotka harjoittavat tai ovat harjoittaneet taloudellista toimintaa, sekä näiden toimipaikat. Rekisterin päivityslähteitä ovat useat hallinnolliset rekisterit sekä Tilastokeskuksen omat tiedustelut suoraan yrityksiltä. Vuositilastoja yrityksistä ja toimipaikoista on saatavissa vuodesta 1993 alkaen.

Sijaintiin ja sijaintikunnan kokoon liittyvät tiedot ovat vuoden 2017 kuntaluokituksen mukaisia. Taustatiedot on luokiteltu selvityksessä erikokoisiin ryhmiin tietojen luotettavuuden sekä henkilöiden tietosuojan varmistamiseksi.

3. Analyysi ja tulokset

Tässä luvussa esitellään naisten osuudet kuntaomisteisten osakeyhtiöiden johdossa vuonna 2015. Johtajia (hallituksen jäseniä ja puheenjohtajia sekä toimitusjohtajia) tarkastellaan sukupuolen lisäksi iän, koulutustaustan, yhtiön toimialan ja koon, sijaintikunnan kokoluokan ja maakunnan mukaan. Johtajien tarkastelu on rajattu sellaisiin yhtiöihin, joissa oli henkilökuntaa vähintään yhden henkilötyövuoden verran vuonna 2015. Tällaisia yhtiöitä oli yhteensä 710 kappaletta. Yhtiöissä oli 4 233 hallitusten jäsentä, 701 hallituksen puheenjohtajaa sekä 674 toimitusjohtajaa.

3.1 Johtajien sukupuolijakauma

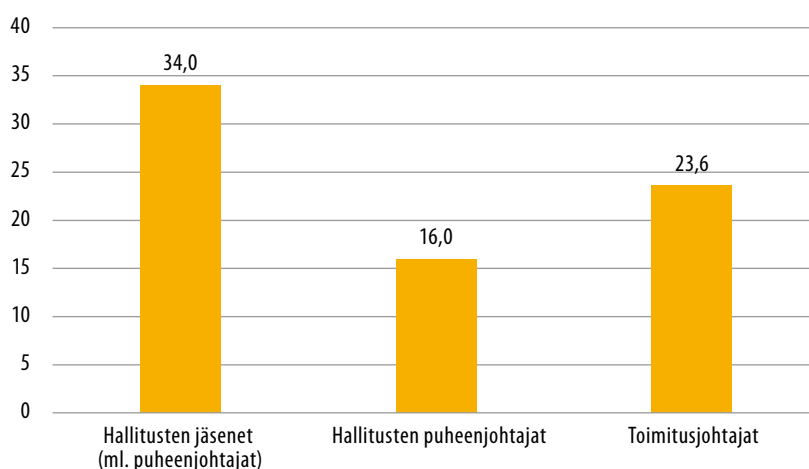
Kuntaomisteisten osakeyhtiöiden (710 kpl) hallitusten jäsenistä 34,0 prosenttia oli naisia vuonna 2015. Naisten osuus hallitusten jäsenistä oli suurin 7–9 henkilön hallituksissa (36,5 %) ja pienin 4–6 henkilön hallituksissa (31,5 %).

Noin 10 prosentissa kuntaomisteisten yhtiöiden hallituksista ei ollut lainkaan naisjäseniä. Lähes neljänneksessä (23,5 %) hallituksia oli vain yksi naisjäsen. Kaksi naisjäsentä oli 33,7 prosentissa hallituksia ja kolme tai enemmän 32,9 prosentissa hallituksia. Hallituksia, joissa oli yli viisi naisjäsentä, oli vuonna 2015 ainoastaan viisi kappaletta.

Naisten hallitusosuus, 34,0 prosenttia, oli kuntaomisteisissä yhtiöissä pienempi kuin valtion kokonaan omistamissa tai enemmistöomisteisissä yhtiöissä vuonna 2015. Valtion kokonaan omistamissa yhtiöissä naisten osuus oli 44,8 prosenttia, enemmistöomisteisissä listaamattomissa yhtiöissä 38,3 prosenttia ja enemmistöomisteisissä pörssi-yhtiöissä 40,9 prosenttia.

Naisen hallitusosuus oli puolestaan kuntaomisteisissa yhtiöissä suurempi kuin pörssi-yhtiöissä ja suurimmissa listaamattomissa yhtiöissä. Naisten osuus pörssi-yhtiöiden hallituksissa oli 22,5 prosenttia ja listaamattomien yhtiöiden hallituksissa 19,4 prosenttia vuonna 2015 (Tilastokeskus, Sukupuolten tasa-arvo)¹.

Kuvio 1. Naisten osuus kuntaomisteisten osakeyhtiöiden johdossa 2015 (yhtiöt jossa henkilökuntaa vähintään 1 htv), %

Toimitusjohtajista naisia oli 23,6 prosenttia ja hallitusten puheenjohtajista 16,0 prosenttia. Vaikka kuntaenemmistöisissä yhtiöissä vain alle neljännes toimitusjohtajista oli naisia, toimivat naiset tätäkin harvemmin toimitusjohtajina pörssi-yhtiöissä (3,2 %), listaamattomissa yhtiöissä (9,9 %) ja valtio-omisteisissa yhtiöissä (9,8 %) vuonna 2015.

Pörssi-yhtiöissä ja listaamattomissa yhtiöissä naiset nousivat harvemmin myös hallitusten puheenjohtajiksi kuin kuntayhtiöissä. Pörssi-yhtiöissä naisia oli puheenjohtajista 4,8 prosenttia ja listaamattomista yhtiöissä 6,8 prosenttia vuonna 2015 (Tilastokeskus, Sukupuolten tasa-arvo).

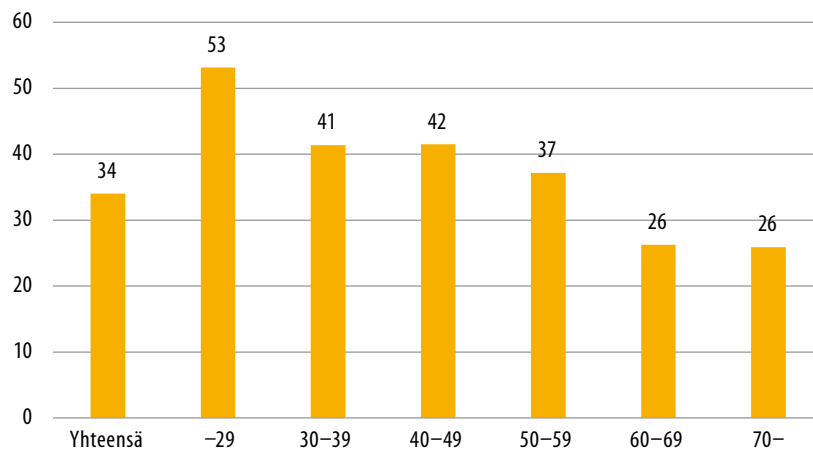
Toisaalta taas valtio-omisteisten yhtiöiden hallituksissa naisten osuus puheenjohtajista oli vuonna 2015 selkeästi korkeampi kuin kuntaomisteisissä yhtiöissä: 23 prosenttia.

¹ Keskuskauppakamarin mukaan naisten osuus pörssi-yhtiöiden hallituksissa oli 27 prosenttia keväällä 2017. Tässä selvityksessä on käytetty pörssi-yhtiöistä vertailun selvyden vuoksi saman ajankohdan tietoja kuin kuntaomisteisistä yhtiöistä eli vuoden 2015 loppua. (Keskuskauppakamari 2017.)

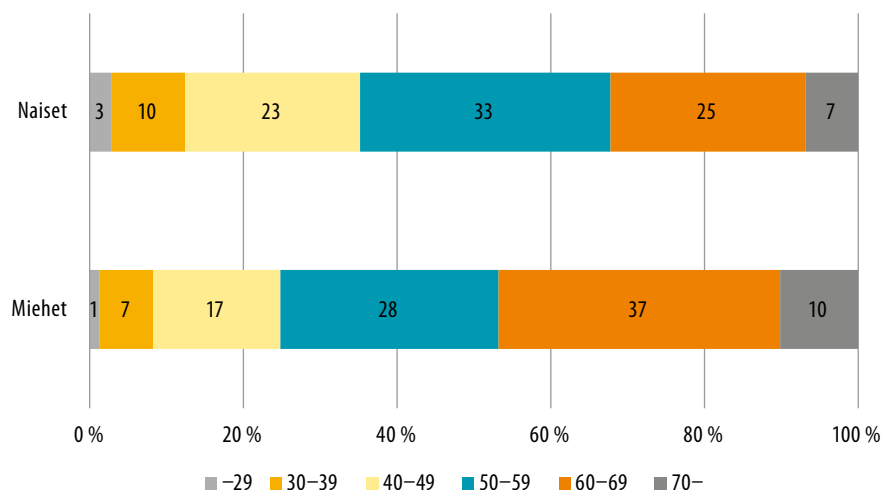
3.2 Johtajien ikä

Kuntaomisteisten yhtiöiden hallituksissa naisten osuus hallitusten jäsenistä oli sitä suurempi mitä nuoremasta ikäluokasta oli kyse. Alle 30-vuotiaista hallitusjäsenistä naisia oli 53 prosenttia. Myös 30–39-vuotiaiden ja 40–49-vuotiaiden hallitusjäsenien keskuudessa naisten osuus oli keskiarvoa korkeampi, 41 prosenttia. Vanhemmissa ikäluokissa, 60-vuotiaissa ja yli, naisten osuus jäi noin neljännekseen.

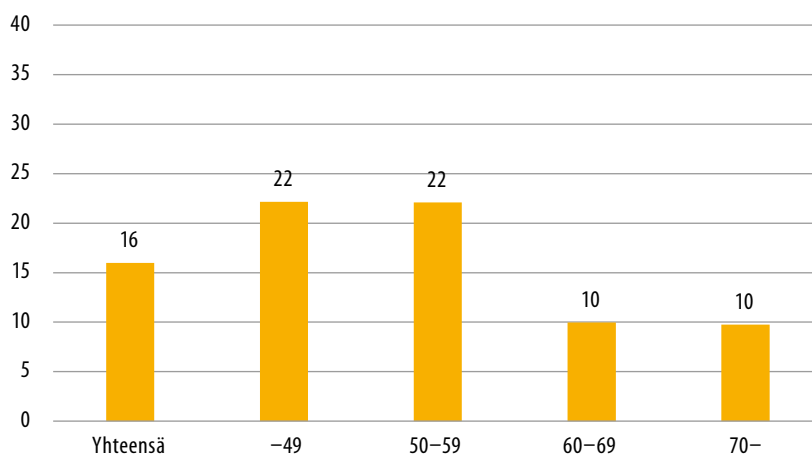
Kuvio 2. Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten jäsenistä (ml. puheenjohtajat) ikäluokittain 2015, %

Kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten jäsenet painottuivat ylipäänsä vanhempiin ikäluokkiin: noin 42 prosenttia hallitusjäsenistä oli vähintään 60-vuotiaita ja jopa 72 prosenttia oli vähintään 50-vuotiaita. Naiset olivat iältään miehiä jonkin verran nuorempia: Naisista vajaa kolmannes (32 %) oli 60-vuotiaita tai yli, kun taas miehistä tämän ikäisiä oli lähes puolet (47 %).

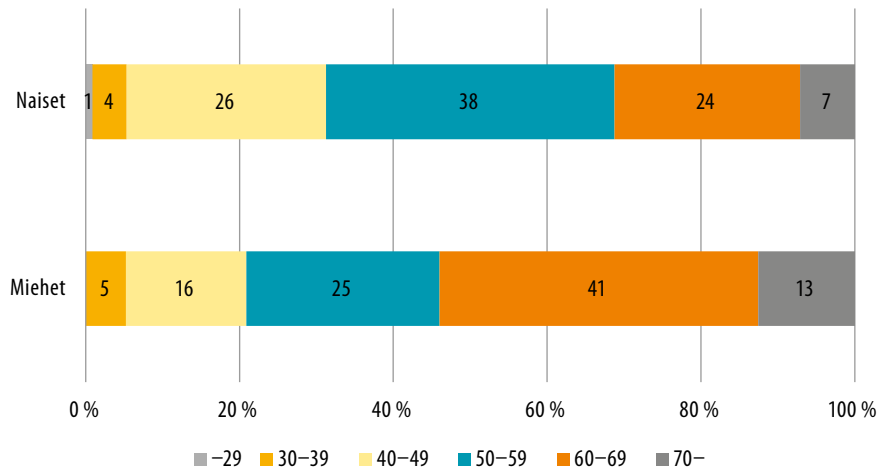
Kuvio 3. Kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten jäsenet ikäluokan ja sukupuolen mukaan 2015, %

Vanhimmissa ikäluokissa, 60-vuotiaissa ja yli, yhdeksän kymmenestä hallitusten puheenjohtajasta oli miehiä. Puheenjohtajanaisten osuus oli keskimuotoa korkeampi alle 50-vuotiaissa ja 50-59-vuotiaissa puheenjohtajissa, mutta jäi tällöinkin reiluun viidennekseen.

Kuvio 4. Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten puheenjohtajista ikäluokittain 2015, %

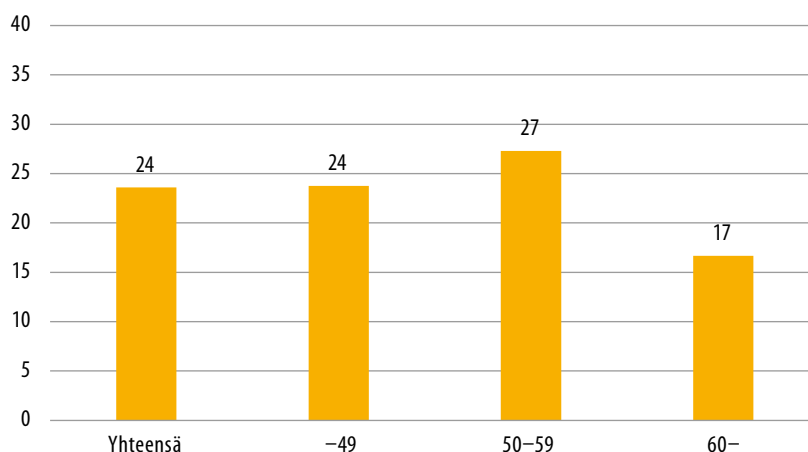
Naiset olivatkin puheenjohtajana miehiä nuorempia: Vain yksi kolmesta puheenjohtajanaisestä oli täyttänyt 60 vuotta, kun taas puheenjohtajamiehistä suurin osa (54 %) oli vähintään 60-vuotiaita.

Kuvio 5. Kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten puheenjohtajat ikäluokan ja sukupuolen mukaan 2015, %

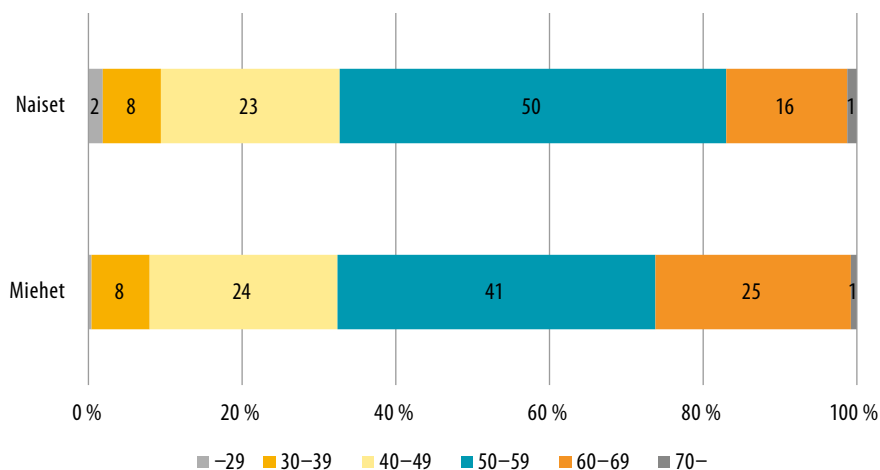

Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden toimitusjohtajista ei laskenut suoraan iän myötä, vaan alle 50-vuotiaissa oli hieman vähemmän (24 %) naisia kuin 50–59-vuotiaissa (27 %). Kaikkein pienin naistoimitusjohtajien osuus oli kuitenkin vähintään 60-vuotiaiden joukossa, 17 prosenttia.

Kuvio 6. Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden toimitusjohtajista ikäluokittain 2015, %

Toimitusjohtajilla naisten ja miesten ikäjakaumat vastasivat toisiaan enemmän kuin hallitusten jäsenillä. Kolmannes sekä miehistä että naisista oli alle 50-vuotiaita. Hallitusjäsenien tavoin miehet painottuivat silti naisia enemmän vanhempiin ikäluokkiin. Yli neljännes toimitusjohtajamiehistä oli vähintään 60-vuotiaita, kun naisista vastaava osuus jäi 17 prosenttiin.

Kuvio 7. Kuntaomisteisten yhtiöiden toimitusjohtajat ikäluokan ja sukupuolen mukaan 2015, %

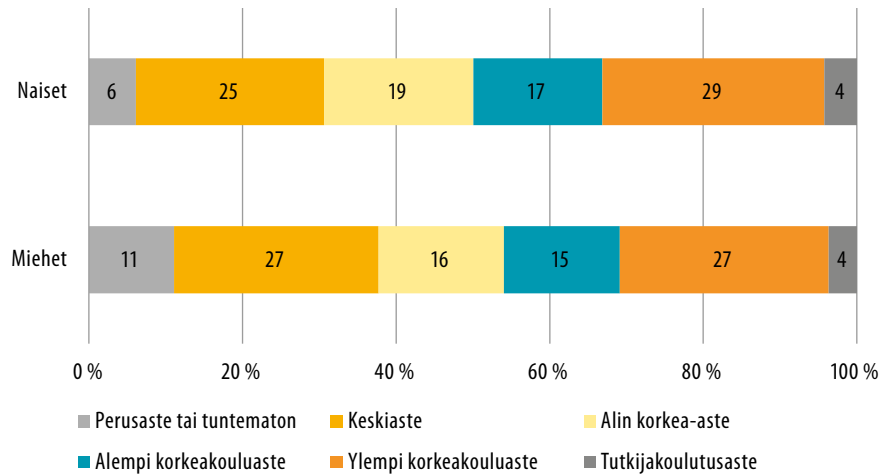
3.3 Johtajien koulutustaso

Kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusjäsenillä oli monenlaisia koulutustaustoja. Naiset olivat miehiä koulutetumpia etenkin puheenjohtajina ja toimitusjohtajina. Kaikilla johtajilla ei suinkaan ollut korkeakoulutusta, vaan johtajissa oli paljon myös alemman koulutustason naisia ja miehiä.

38 prosentilla hallitustehtävissä toimineista miehistä ja 31 prosentilla naisista ei ollut korkea-asteen tutkintoa. Miehistä 11 prosenttia ei ollut suorittanut tutkintoa (tai heidän tutkinnoistaan ei ollut tietoa tutkintorekisterissä). Ilman tutkintoa (tai tutkintomerkintää) jääneitä naisia oli vähemmän, kuusi prosenttia. Tutkinnottomien osuus oli kuitenkin selvästi pienempi kuin koko väestössä saman ikäisillä (30–69-vuotiailla 19 %) (SVT, Väestön koulutus rakenne).

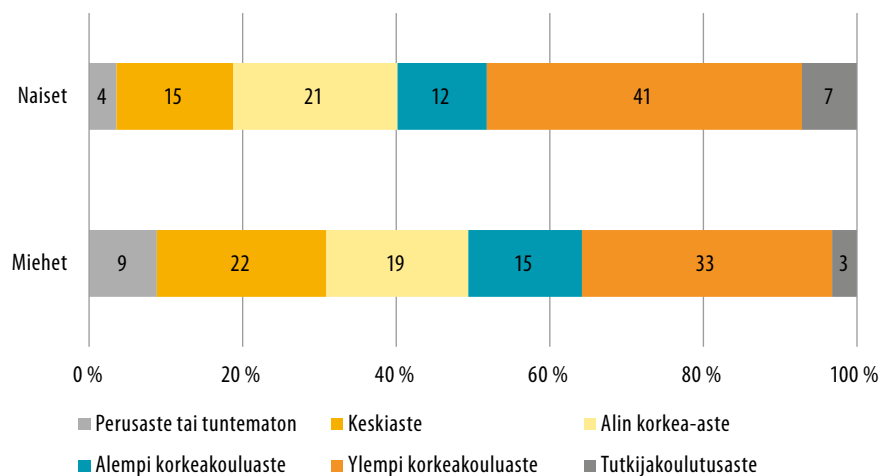
Korkeakoulutettujen osuuksissa sukupuolten väliset erot olivat hyvin pieniä. Naisista puolet ja miehistä vajaa puolet oli suorittanut korkeakoulututkinnon.

Kuvio 8. Kuntayhtiöiden hallitusten jäsenet (ml. puheenjohtajat) sukupuolen ja koulutusasteen mukaan 2015, %

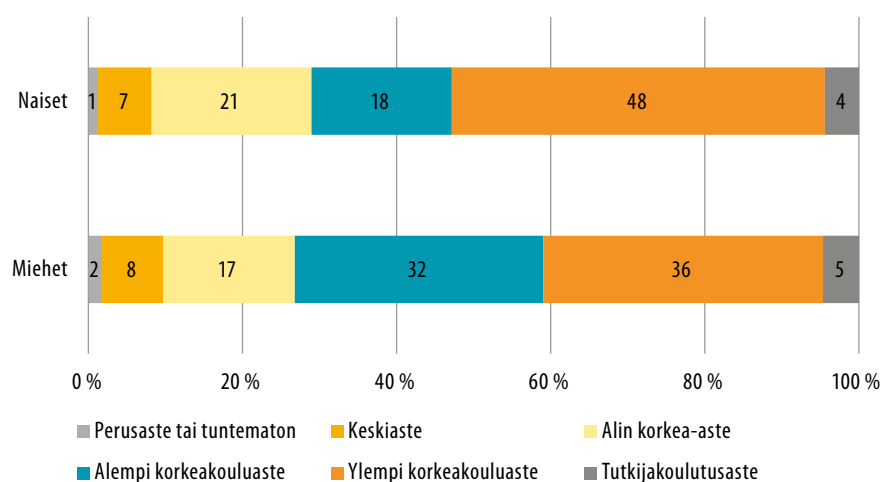
Hallitusten puheenjohtajissa sukupuolten väliset koulutuserot olivat suurempia kuin hallitusjäsenien kohdalla. Hallituksen puheenjohtajina toimivat naiset olivat keskimäärin puheenjohtajamiehiä koulutetumpia: naisista lähes puolella (48 %) oli ylempi korkeakoulututkinto tai tutkijakoulutus, kun miehistä vastaava koulutus oli 36 prosentilla. Puheenjohtajamiehillä oli myös naisia useammin vain perusasteen tai keskiasteen koulutus. Miehistä lähes kolmanneksella (31 %) oli korkeintaan keskiasteen koulutus. Vastaava koulutustausta oli 19 prosentilla naisista.

Kuvio 9. Kuntayhtiöiden hallitusten puheenjohtajat sukupuolen ja koulutusasteen mukaan 2015, %

Toimitusjohtajat olivat sekä naisissa että miehissä korkeammin koulutettuja kuin hallitusten jäsenet. Ainoastaan 10 prosenttia miehistä ja 8 prosenttia naisista työskenteli toimitusjohtajina vain keskiasteen tai perusasteen koulutuksella. Naiset olivat toimitusjohtajina kuitenkin selvästi miehiä koulutetumpia. Reilusti yli puolella (52 %) toimitusjohtajanaisista oli vähintään ylempi korkeakoulututkinto. Miehistä vastaavasti korkeasti koulutettuja oli 41 prosenttia.

Kuvio 10. Kuntayhtiöiden toimitusjohtajat sukupuolen ja koulutusasteen mukaan 2015, %

Se, että naiset olivat kuntayhtiöiden johtajina keskimäärin miehiä nuorempia ja yleisen koulutustason nousua kenties kouluttautuneet korkeammin kuin heitä vanhemmat miehet, ei selitä sukupuolten välistä koulutuseroa. Myös ikäluokkien sisällä erot sukupuolten välillä olivat selviä, ja naiset olivat miehiä korkeammin koulutettuja. Esimerkiksi 50–59-vuotiaista toimitusjohtajanaisista 54 prosenttia oli suorittanut vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon. 50–59-vuotiaista miehistä vastaavan tutkinnon oli suorittanut vain 36 prosenttia.

3.4 Johtajien koulutusalat

Kuntaomisteisten yhtiöiden johtajamiehillä yleisin koulutusala oli tekniikan ala ja johtajanaisilla kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen ala. Hallitusten jäsenien koulutusaloissa oli enemmän variaatiota kuin hallituksen puheenjohtajien ja toimitusjohtajien koulutusaloissa.

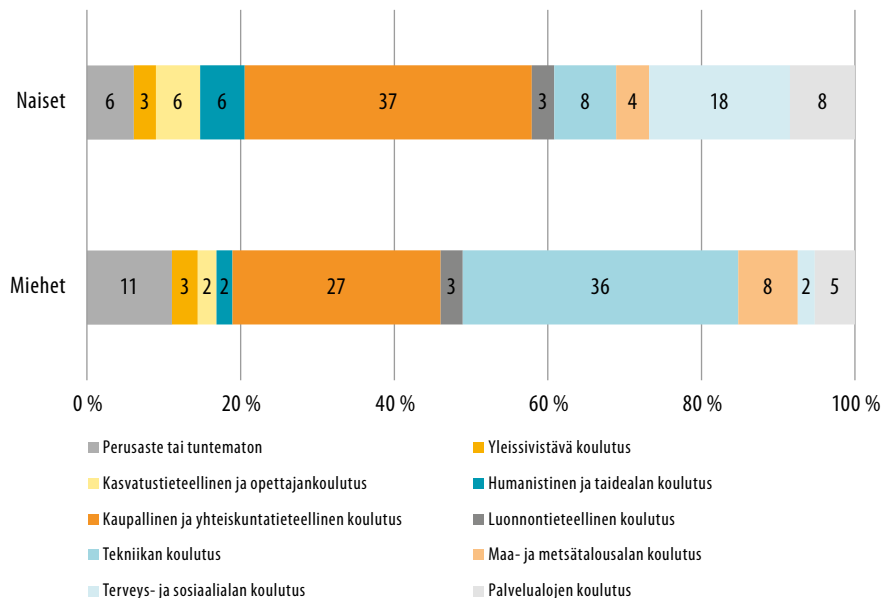
Hallitusjäseninä toimivista miehistä 36 prosenttia oli suorittanut tekniikan alan tutkinnon. Osuus oli hieman pienempi kuin tekniikan alan tutkintojen osuus 30–69-vuotiailla miehillä

koko väestössä (42 %) (SVT, Väestön koulutus rakenne). Hallitusjäsenenä miehillä oli selvästi väestön miehiä useammin tutkinto kaupalliselta tai yhteiskuntatieteelliseltä alalta. Tämän alan tutkintoja hallitusjäsenenä toimivista miehistä oli 37 prosentilla, kun väestössä niitä oli miehistä 11 prosentilla (30–69-vuotiaat) (mt.). Seuraavaksi yleisimmät tutkintoalat miehillä olivat maa- ja metsätalouden koulutus (8 %) ja palvelualojen koulutus (5 %).

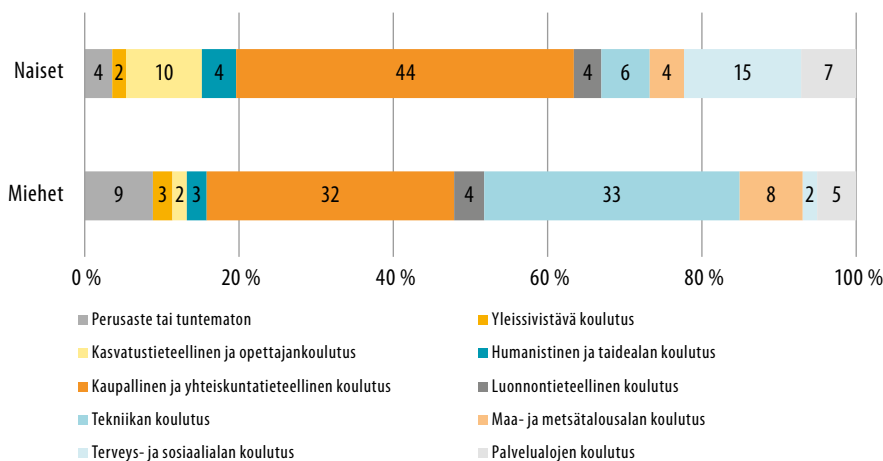
Naisten yleisin koulutus oli puolestaan kaupalliselta tai yhteiskuntatieteelliseltä alalta (37 %). Väestön naisilla näiden tutkintojen osuus oli pienempi, 23 prosenttia (mt.). Toiseksi yleisimmän naisten koulutustaustat olivat kasvatustieteellisiltä aloilta (18 %). Hallitusjäsenillä oli selvästi useammin kasvatustieteen koulutusta kuin väestön 30–69-vuotiailla naisilla (4 %) (mt.), joka selittyy kuntaomisteisten yhtiöiden toimialarakenteella, missä koulutusalojen yhtiöitä on paljon.

Seuraavaksi yleisimmän naisten tutkinnot olivat palvelualoilta (8 %) ja tekniikan aloilta (8 %).

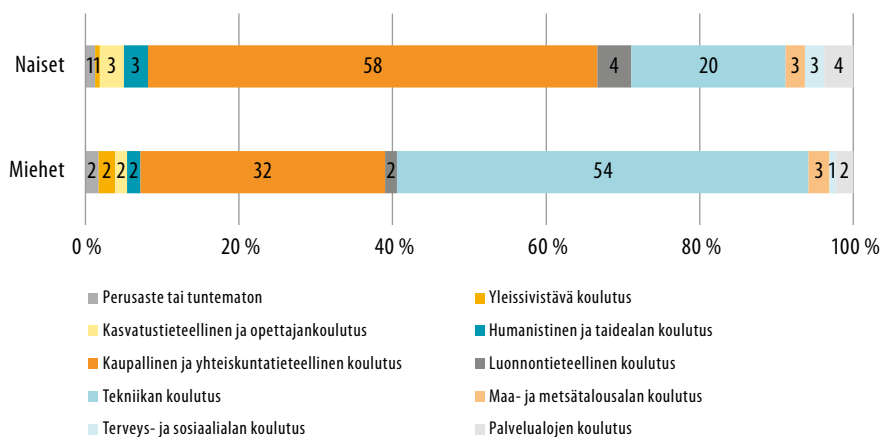
Kuvio 11. Kuntayhtiöiden hallitusten jäsenet (ml. puheenjohtajat) sukupuolen ja koulutusalan mukaan 2015, %

Hallitusten puheenjohtajien koulutustaustat olivat hyvin samalla tavalla jakaantuneet kuin hallitusten jäsenilläkin, tosin kaupallisen ja yhteiskuntatieteellisen alan koulutuksen saaneiden osuudet olivat hieman suuremmat puheenjohtajista sekä naisilla että miehillä.

Kuvio 12. Kuntayhtiöiden hallitusten puheenjohtajat sukupuolen ja koulutusalan mukaan 2015, %

Toimitusjohtajien koulutusajakaumassa oli taas paljon vähemmän variaatiota kuin hallitusjäsenten. Sukupuolten väliset erot olivat myös huomattavasti selvemmat. Toimitusjohtajanaisista 58 prosenttia oli suorittanut tutkinnon kaupalliselta tai yhteiskuntatieteelliseltä alalta, kun taas miehistä tämän alan tutkintoja oli alle kolmanneksella (32 %). Hallitusjäsenten tavoin toimitusjohtajamiehilläkin yleisin koulutusala oli tekniikan ala. Tekniikan alan tutkinnon oli suorittanut jopa 54 prosenttia toimitusjohtajamiehistä. Myös toimitusjohtajanaisilla tekniikan alan tutkinnot olivat yleisempiä kuin hallituksissa. Tekniikan alan koulutuksen oli suorittanut naisista 20 prosenttia.

Kuvio 13. Kuntayhtiöiden toimitusjohtajat sukupuolen ja koulutusalan mukaan 2015, %

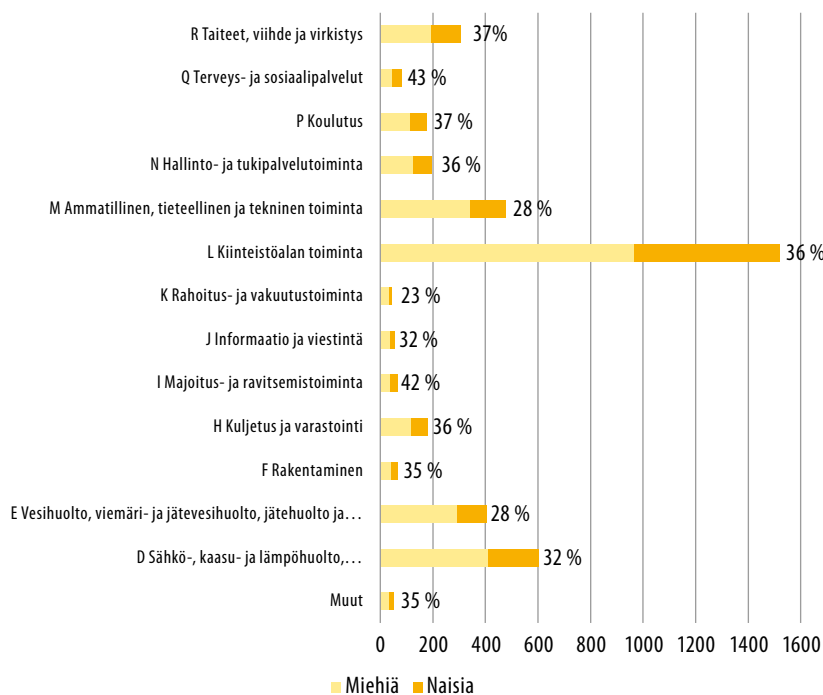
Koulutusalojen väliset erot naisilla ja miehillä eivät kytkeydy suoraan siihen, että naiset ja miehet olisivat toimineet eri toimialoilla. Kuten toimialatarkasteluista selviää (ks. luku 3.5), kaikilla toimialoilla oli hallitusten jäseninä sekä naisia että miehiä. Erot koulutustaustois-

sa olivat selviä myös toimialojen sisällä. Esimerkiksi kiinteistöalan yhtiöiden hallituksissa miehillä yleisin koulutus oli tekninen ala, kun taas naisilla teknisen alan suorittaneiden osuus jäi pieneksi. Myös sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollon toimialoilla sekä vesi- ja jätehuollon toimialoilla miesten selvästi yleisin koulutusala oli tekniikan koulutus, kun taas naisten koulutusaloissa oli enemmän vaihtelua.

3.5 Yhtiön toimiala

Toimialoittain tarkasteltuna sukupuolten edustus kuntaomisteisten yhtiöiden hallituksissa vaihteli jonkin verran. Naisten osuus hallitusten jäsenistä oli silti toimialasta riippumatta reilun 20 ja reilun 40 prosentin välillä. Toimialoilla, joilla oli yhteensä vähintään 50 hallitusjäsentä, naisten osuus oli suurin terveys- ja sosiaalipalveluissa (43 %), majoitus- ja ravitsemustoiminnassa (42 %) sekä taiteen, viihteen ja virkistystyksen aloilla (37 %) ja koulutuksessa (37 %). Vastaavasti naisten osuus oli pienin vesihuollon, jätehuollon ja muun ympäristön puhtaana pidon aloilla (28 %) sekä ammatillisen, teknisen ja tieteellisen toiminnan aloilla (28 %).

Kuvio 14. Naiset ja miehet kuntaomisteisten yhtiöiden hallituksissa (ml. puheenjohtajat) yhtiön toimialan mukaan 2015, lkm (naisten osuus, %)

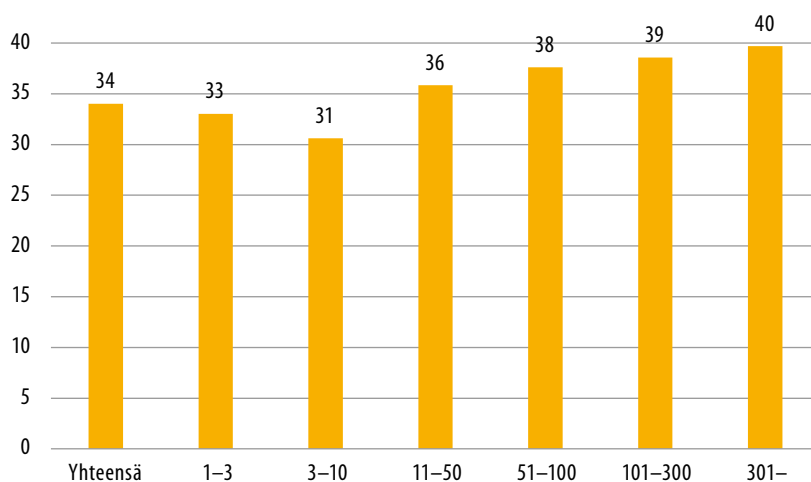
Toimitusjohtajien toimialoitainen vertailu on haastavaa, sillä toimitusjohtajien lukumäärä toimialoitain on monilla toimialoilla hyvin pieni. Siksi tarkastelu on tässä rajattu vähintään 50 toimitusjohtajaa kattaviin toimialoihin. Naisia työskenteli toimitusjohtajina keskimääräistä enemmän erityisesti ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan aloilla (38 %) sekä kiinteistöalalla (29 %). Toimitusjohtajanaisia oli puolestaan hyvin vähän sähkö-, kaasu- ja lämpöhuollossa (4 %) sekä vesi- viemäri- ja jätevesihuollossa (11 %).

3.6 Yhtiön henkilöstön lukumäärä

Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden hallituksissa oli yleisesti ottaen sitä suurempi, mitä suuremmasta yhtiöstä oli henkilökunnan lukumäärän mukaan mitattuna kyse. Hallituksissa, joissa yhtiön henkilöstön lukumäärä jäi 4–10 henkilöön, naisten osuus oli 31 prosenttia. Yli 300 henkilön yhtiöissä naisten osuus ulottui 40 prosenttiin. Poikkeuksena oli 1–3 henkilön yhtiöt, joissa naisten osuus hallituksissa oli 33 prosenttia, eli hieman enemmän kuin 4–10 henkilön yhtiöissä.

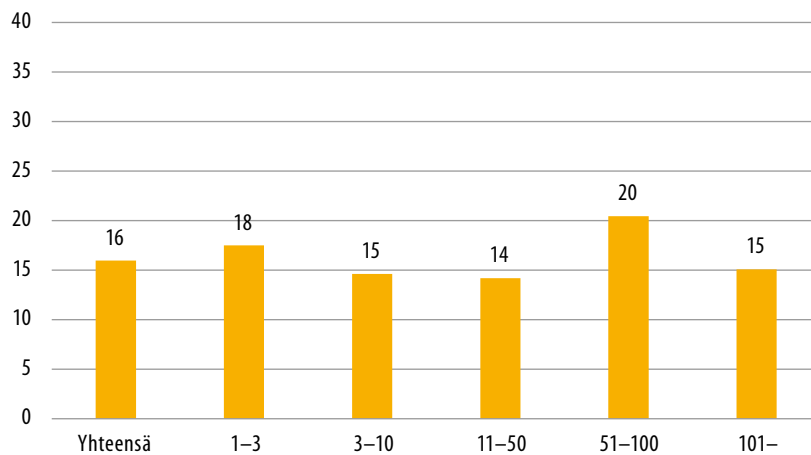
Se, että suuremmissa yhtiöissä naisten hallitusosuuskin on suurempi kuin pienissä yhtiöissä, on tyyppillistä kuntaomisteisten yhtiöiden lisäksi myös pörssiyrityksille (Pietiläinen ym. 2015).

Kuvio 15. Naisten osuus kuntayhtiöiden hallitusten jäsenistä (ml. puheenjohtajat) henkilöstön lukumäärän mukaan, %

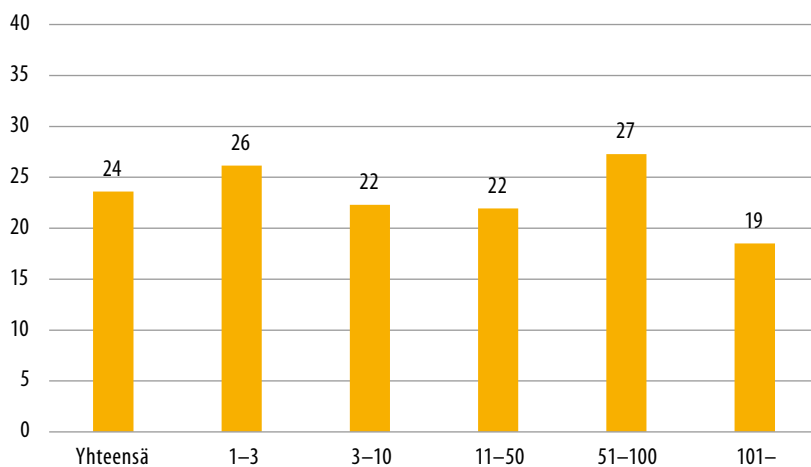
Hallituksen puheenjohtajissa naisten osuus ei puolestaan vaihdellut systemaattisesti yrityksen henkilöstön lukumäärän mukaan, vaan pysytteli noin 14–20 prosentissa yrityksen koosta riippumatta.

Kuvio 16. Naisten osuus kuntayhtiöiden hallitusten puheenjohtajista henkilöstön lukumäärän mukaan, %

Myöskään toimitusjohtajia tarkasteltaessa naisten osuus ei näyttänyt muuttuvan juurikaan yrityksen koosta riippuen johdonmukaisesti suuntaan tai toiseen, vaan vaihteli 19–27 prosentin välillä.

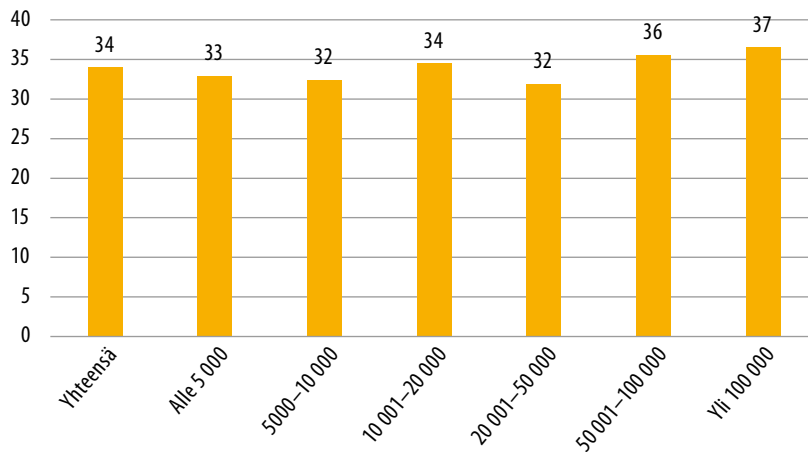
Kuvio 17. Naisten osuus kuntayhtiöiden toimitusjohtajista henkilöstön lukumäärän mukaan, %

3.7 Yhtiön sijaintikunnan koko

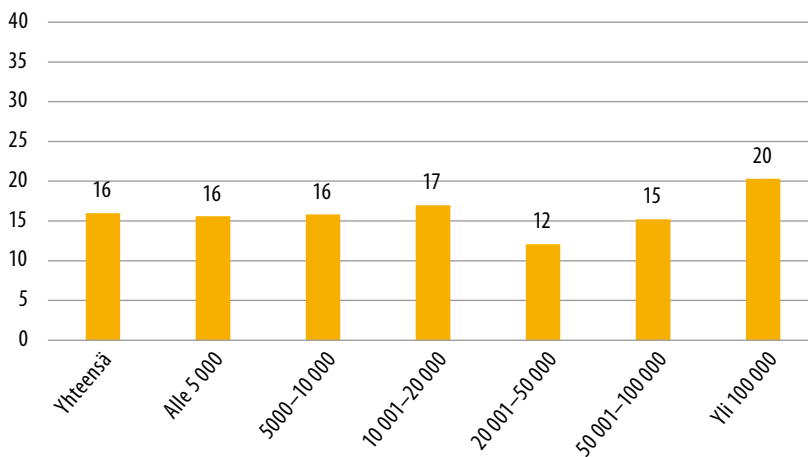
Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden hallituksissa oli suurempi yli 50 000 ja yli 100 000 asukkaan kunnissa verrattuna pienempiin kuntiin. Kuitenkaan naisten osuus ei kasvanut systemaattisesti kunnan koon mukaan, vaan naisten hallitusosuus oli kaikista pienin niissä yhtiöissä, joiden sijaintikunnissa oli 20 001–50 000 asukasta sekä pienissä, alle 10 000 asukkaan ja alle 5 000 asukkaan kunnissa.

Kuvio 18. Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten jäsenistä (ml. puheenjohtajat) yhtiön sijaintikunnan koon mukaan, %

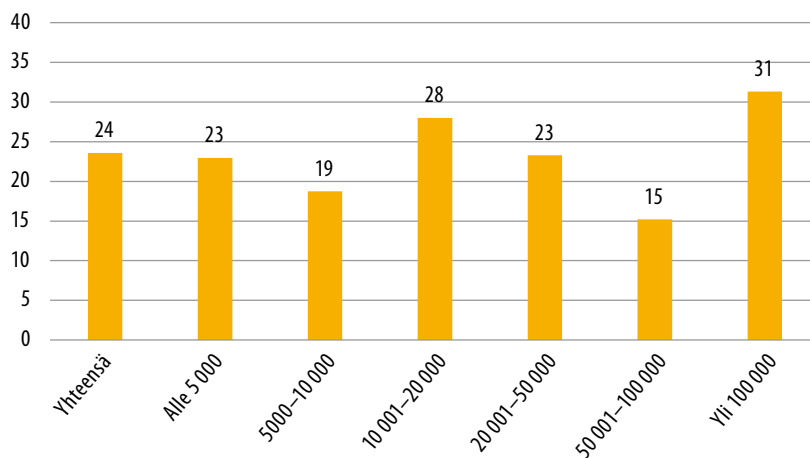
Yhtä lailla hallituksen puheenjohtajista naisten osuus oli suurin yli 100 000 asukkaan kunnissa 20 prosenttia, ja pienin 20 001–50 000 asukkaan kunnissa, 12 prosenttia.

Kuvio 19. Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten puheenjohtajista yhtiön sijaintikunnan koon mukaan, %

Naisten osuus toimitusjohtajista oli sijaintikunnan koosta riippuen 15–31 prosenttia, eikä osuus vaihdellut kunnan koon mukaan systemaattisesti. Satunnaista vaihtelua selittää myös toimitusjohtajanaisten pieni lukumäärä: naisia oli kussakin luokassa vain joitakin kymmeniä.

Kuvio 20. Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden toimitusjohtajista yhtiön sijaintikunnan koon mukaan, %

3.8 Yhtiön maantieteellinen sijainti

Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten jäsenistä vaihteli hieman maakunnittain. Suurin osuus oli Kanta-Hämeessä (43 %), Ahvenanmaalla (42 %), Pohjois-Karjalassa (39 %) ja Kymenlaaksossa (39 %). Vastaavasti pienin naisten osuus löytyi Kainuusta (21 %) ja Etelä-Pohjanmaalta (24 %).

Maakuntatarkasteluissa on otettava huomioon, että hallitusten jäsenten lukumäärät jäävät osassa maakuntia muutamiin kymmeniin ja perustuvat pienen yhtiöjoukon tietoihin. Alueellisia tekijöitä enemmän selityksiä naisten osuuden pienuuteen tai suuruuteen on hyvä hakea esimerkiksi maakunnissa yhtiötetyistä tehtävistä ja yhtiöiden toimialoista. Toimialojen koossa on osittain suuriakin maakunnittaisia eroja: Kaikissa maakunnissa oli kiinteistöalan toimintaa, mutta monien muiden toimialojen yhtiöitä oli joissakin maakunnissa useita ja toisissa ei taas ollenkaan.

Taulukko 4. Kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten jäsenet (ml. puheenjohtajat) maakunnittain 2015

Maakunta	Lukumäärä Yhteensä	Miehet	Naiset	Naisten osuus, %
Yhteensä	4 233	2 793	1 440	34
Ahvenanmaa	33	19	14	42
Etelä-Karjala	86	58	28	33
Etelä-Pohjanmaa	295	223	72	24
Etelä-Savo	132	92	40	30
Kainuu	76	60	16	21
Kanta-Häme	159	90	69	43
Keski-Pohjanmaa	120	88	32	27
Keski-Suomi	228	150	78	34
Kymenlaakso	150	92	58	39
Lappi	404	261	143	35
Pirkanmaa	310	210	100	32
Pohjanmaa	226	142	84	37
Pohjois-Karjala	178	109	69	39
Pohjois-Pohjanmaa	398	267	131	33
Pohjois-Savo	199	136	63	32
Päijät-Häme	162	110	52	32
Satakunta	206	137	69	34
Uusimaa	564	357	207	37
Varsinais-Suomi	307	192	115	38

Toimitusjohtajien ja hallitusten puheenjohtajien lukumäärät maakunnittain jäävät monessa maakunnassa alle 20 tai 30 henkilöön, jolloin sukupuolijakaumassa voi olla satunnais- tai vaihtelua yksittäisistä henkilöistä johtuen. Maakuntia, joissa kuntaomisteisia yhtiöitä oli selvityksen aineistossa yli 40, oli kuusi: Etelä-Pohjanmaa, Lappi, Pirkanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Uusimaa ja Varsinais-Suomi. Naisten osuus toimitusjohtajista oli suurin Uudellamaalla, 30 prosenttia, ja toiseksi suurin Pohjois-Pohjanmaalla, 28 prosenttia. Lapsissa naisia oli toimitusjohtajina suhteellisesti vähiten, 17 prosenttia.

3.9 Pienet yhtiöt (alle 1 htv)

Johtajatarkasteluja varten selvityksen aineistosta rajattiin pois yhtiöt, joissa oli vähemmän kuin yksi työntekijä (henkilötyövuosissa mitattuna) (ks. luku 2.2 ja 2.3). Kuntayhtiöillä, joilla ei ollut työntekijöitä, oli kuitenkin usein nimitettynä hallitus. Tässä luvussa esitetään se, miten yhtiörajaus vaikuttaa sukupuolten edustukseen yhtiöiden hallituksissa.

Edellä on tarkasteltu johtajia yhtiöissä, joissa oli henkilökuntaa. Näiden yhtiöiden hallituksissa naisten osuus oli 34,0 prosenttia. Jos yhtiöjoukkoon lasketaan mukaan yhtiöt, joissa

henkilökuntaa ei ollut, naisten hallitusosuus laskee 32,0 prosenttiin. Pienempien yhtiöiden hallituksissa, joissa henkilökuntaa ei ollut, osuus oli 29,8 prosenttia.

Taulukko 5. Naisten osuudet kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusten kokoluokan mukaan erikokoisissa yhtiöissä 2015

Hallituksen koko	Naisten osuus, %		Henkilökunnan lukumäärä 0	Henkilökunnan lukumäärä yli 0
	Yhteensä			
Yhteensä	32,0		29,8	34,0
1–3	28,9		28,3	33,9
4–6	30,2		29,3	31,5
7–9	36,4		35,7	36,5
10–	34,1		43,2	33,4

Pienimpien kuntaomisteisten yhtiöiden hallituksista noin 25,7 prosentissa ei ollut yhtään naisjäsentä. Yksi nainen oli 38,5 prosentissa yhtiöitä ja puolestaan vähintään kolme naisjäsentä noin 9,2 prosentissa yhtiöitä. Yli viiden naisjäsenen hallituksia ei ollut vuonna 2015 yhtään kappaletta. Yhtiöissä, joissa oli henkilökuntaa, oli selvästi vähemmän hallituksia ilman naisjäseniä: vain 10 prosentissa hallituksia naisjäseniä ei ollut lainkaan, kun taas vähintään kolmen naisjäsenen hallituksia oli yli kolmanneksessa (33,7 %) yhtiöitä.

Pienimmissä kuntaomisteisissa yhtiöissä (yhtiöt, joilla ei ole henkilökuntaa) naisten osuus hallituksista oli selvästi sitä suurempi, mitä suurempi hallitus oli. 1–3 henkilön hallituksissa naisten osuus oli 28,3 prosenttia, kun yli 10 henkilön hallituksissa naisten osuus oli 43,2 prosenttia. Yli 10 henkilön hallituksia oli vuonna 2015 kuitenkin ainoastaan kahdes- ja pienessä yhtiössä, joten lukuihin tulee suhtautua suurella varauksella. Samasta syystä vertailu vähintään yhden henkilötyövuoden yhtiöiden osuuteen on suurissa hallituksissa epävarma.

4. Johtopäätökset

Tässä selvityksessä on ensimmäistä kertaa tuotettu laajasti tietoa kuntaenemmistöisten yhtiöiden johdosta ja erityisesti johtotehtävien jakaantumisesta sukupuolen mukaan. Kuntaenemmistöisten yhtiöiden (710 kpl) hallitusten jäsenistä 34 prosenttia oli naisia vuonna 2015. Toimitusjohtajista naisia oli 23,6 prosenttia ja hallitusten puheenjohtajista 16,0 prosenttia.

Kuntaenemmistöisten yhtiöiden johto- ja hallintoelimiin sovelletaan ns. tasapuolisuus-säännöstä, josta on säädetty tasa-arvolaisissa (232/2005). Selvityksen perusteella on selvää että kuntaenemmistöisten yhtiöiden hallituksissa jäädään naisten ja miesten tasapuolisen edustuksen tavoitteesta (molempia sukupuolia 40–60 %). Pienempien yhtiöiden hallituksissa naisten osuus jää jopa alle 30 prosentin. Naisten hallitusosuus oli kuntaomisteisissa yhtiöissä myös pienempi kuin valtion kokonaan omistamissa tai enemmistöomisteisissa yhtiöissä (44,8 %, 40,9 %).

Pörssi-yhtiöiden ja suurimpien listaamattomien yhtiöiden hallituksissa naisia oli taas hieman harvemmin kuin kuntayhtiöiden hallituksissa. Kuntayhtiöissä naisten korkeampaan hallitusosuuteen saattaa tasapuolisuussäännöksen lisäksi vaikuttaa se, että kuntien luottamushenkilöissä, jotka nousevat usein hallitukseen edustamaan omistajaa, on tasapuolisemmin naisia ja miehiä. Toisaalta kuntien ylimmissä päättävissä asemissa on edelleen selvästi vähemmän naisia kuin miehiä. Naisia oli kunnanvaltuustojen puheenjohtajista 28 prosenttia ja kunnanhallitusten puheenjohtajista 26 prosenttia vuonna 2013. Kaupunginjohtajista puolestaan naisia oli vajaa 8 prosenttia ja kunnanjohtajista 23 prosenttia vuonna 2014. (Piipponen 2015a; Tilastokeskus 2016.)

Kuntaomisteisten yhtiöiden hallituksissa naisten osuus hallitusjäsenistä oli sitä suurempi mitä nuoremasta ikäluokasta oli kyse. Pääosin kuitenkin kuntaomisteisten yhtiöiden johto painottui vanhempiin ikäluokkiin: jopa 72 prosenttia hallitusjäsenistä oli vähintään 50-vuotiaita. Miehet olivat keskimäärin naisia selvästi vanhempia. Ikäjakauma on hyvin samankaltainen kuin kunnanvaltuustoihin valittujen: valituista miehistä suurin osa on yli 50- ja yli 60-vuotiaita, kun taas naisia löytyy tasaisemmin myös alle 50-vuotiaista (SVT, Kunnallisvaalit).

Kuntaomisteisten yhtiöiden hallitusjäsenillä oli monenlaisia koulutustaustoja, mutta etenkin hallituksen puheenjohtajina ja toimitusjohtajina naiset olivat miehiä koulutetumpia. Havaintoa tukevat tulokset pörssiyhtiöiden ja listaamattomien yhtiöiden ylimmästä johdosta, jossa työskentelevät naiset olivat yhtä lailla miehiä koulutetumpia. Kuntayhtiöiden johtajana toimivien naisten korkeampi koulutus ei ollut vain seurausta naisten nuoremasta iästä, vaan myös ikäluokkien sisällä naiset olivat miehiä koulutetumpia.

Kuntaomisteisten yhtiöiden johtajamiehillä yleisin koulutusala oli tekniikan ala ja johtajana naisilla kaupallinen tai yhteiskuntatieteellinen ala. Nämä alat korostuivat erityisesti toimitusjohtajilla. Koulutusalojen jakautuminen tekniikan koulutukseen ja kaupalliseen ja yhteiskuntatieteelliseen koulutukseen muistuttaa hyvin paljon myös pörssiyhtiöiden ja listaamattomien yhtiöiden johtajien koulutusajakaumaa. (Ks. Pietiläinen ym. 2015.) Erot koulutusaloissa mukailevat yleisempää alojen eriytymistä naisten ja miesten aloihin, mikä Suomessa on kansainvälisestikin vertaillen jyrkkä.

Alojen sukupuolen mukainen eriytyminen näkyy jonkin verran myös naisten hallitusosuuksissa toimialoittain: naisten osuus hallituksissa oli suurin terveys- ja sosiaalipalveluissa sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnassa. Toimialatarkasteluita tosin vaikeuttaa se, että kuntayhtiöiden kokonaismäärän vuoksi toimialaryhmät ovat suhteellisen pieniä. Lisäksi johtopäätöksiä on tehtävä varovasti, sillä kuntien yhtiöittämissä toiminnoissa toiset toimialat painottunevat toisia enemmän.

Naisten osuus kuntaomisteisten yhtiöiden hallituksissa oli yleisesti ottaen sitä suurempi, mitä suuremmasta yhtiöstä oli henkilökunnan lukumäärän mukaan mitattuna kyse. Se, että naisia on keskimääräistä enemmän suurempien yhtiöiden hallituksissa, on tyypillistä myös pörssiyhtiöille ja listaamattomille yhtiöille. Naisia oli myös keskimäärin enemmän hallituksissa yli 50 000 ja yli 100 000 asukkaan kunnissa verrattuna pienempiin kuntiin.

5. Aiheen jatkotutkimus ja aineistojen kehittäminen

Naisten ja miesten edustusta kuntaomisteisten yhtiöiden ylimmässä johdossa tarkasteltiin tässä laajuudessa ensimmäistä kertaa, minkä vuoksi moni kuntaomisteisiin yhtiöihin ja niiden johtajiin sekä lähdeaineistoihin liittyvä näkökulma selkiytyi tarkemmin vasta selvitystä tehdessä.

Tarkasteltava yhtiöjoukko valittiin yhteistyössä Tilastokeskuksen, sosiaali- ja terveysministeriön ja Suomen Kuntaliiton kesken. Osittain tarkasteltavien yhteisöjen valintaan vaikutti myös lähdeaineistoihin liittyvät rajoitteet. Alun perin suunniteltiin, että selvityksessä tarkasteltaisiin kuntapohjaisia toimijoita laajemmin, mutta pitkällisen taustatyön jälkeen tarkastelut päätettiin tehdä vain kuntien omistamista osakeyhtiöistä. Rajaus jouduttiin tekemään, koska esimerkiksi kuntien liikelaitosten tai kuntayhtymien ei tarvitse tehdä kaupparekisteri-ilmoituksia johtohenkilöistään. Valmiina olevaa rekisteriperusteista lähdeaineistoa ei siten ollut selvitystä varten olemassa.

Koska kuntaomisteisten yhtiöiden lukumäärä on kasvanut viime vuosina ja kuntien toimintaa järjestetään myös muulla tavoin kuin osake-yhtiömuotoisesti, tulisi tulevaisuissa selvityksissä yhtiöjoukon kattavuutta parantaa myös muilla yhtiötyypeillä. Yhtenä vaihtoehtona on tehdä erilliset tiedonkeruut suoraan eri yhtiöihin, sillä valmiiksi kerättyä aineistoa ei ole tiedossa.

Yhtiötyyppien tavoin lähdeaineistoihin liittyvät ominaisuudet määrittelivät myös selvityksessä tarkasteltavat johtajat. Kaupparekisteri-ilmoituksilla ilmoitetaan tiedot ainoastaan yhtiöiden toimitusjohtajista, hallitusten puheenjohtajista ja hallitusten jäsenistä. Mikäli naisten ja miesten edustusta haluttaisiin tarkastella myös muussa johdossa (esimerkiksi yhtiöiden johtoryhmissä), tulisi tiedot jäsenyyksistä kerätä erillisillä tiedonkeruilla suoraan yhtiöistä.

Pelkkien johtoryhmien jäsenten sukupuolijakaumien tarkasteluun riittää monesti myös yhtiöiden internet-sivuilta löytyvät tiedot, mutta tarkempiin ikä tai koulutustausta -tarkas-

teluihin kyseiset tiedot eivät ole riittäviä. Lisäksi tietojen kerääminen manuaalisesti yhtiöiden internet-sivuilta vaatisi huomattavasti resursseja ja työaika.

Suuri osa tässä selvityksessä mukana olevista kuntaomisteisista osakeyhtiöistä on hyvin pieniä henkilökuntamäärältään (henkilötyövuodet). Henkilötyövuodet eivät kuitenkaan välttämättä kerro koko totuutta yhtiöiden merkityksestä kuntien toiminnassa. Jotta merkittävää toimintaa tekevät yhtiöt tulisivat tulevissa selvityksissä mukaan tarkasteluihin, olisi yhtiön kokoluokkaa mahdollista mitata jatkossa myös esimerkiksi liikevaihdon suuruudella. Tietoa liikevaihdosta on saatavissa Tilastokeskuksen yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastosta.

Muita mahdollisia tarkastelunäkökulmia voisi olla kuntien päätöksentekijöiden tutkiminen laajemmin, esimerkiksi hallitusjäsenyyksien tai kunnan hallitusten tai valtuustojen sukupuolijakaumien ja kuntaomisteisten yhtiöiden johtajien tarkastelut ristikkäin. Suomen Asiakastieto Oy:n aineistoon sisältyy henkilöiden kaikki hallitusjäsenyydet ja yritysyhteydet, mikä mahdollistaisi jatkossa hallitusammattilaisten laajemman tarkastelun. Henkilötunnusellisen aineiston käyttö puolestaan antaa erinomaiset mahdollisuudet laajojen taustatietojen yhdistämiseen tutkimusaineistoon. Aineistolla olisi mahdollista jatkoselvityksissä tarkastella johtajien tai yritysten taustoja yksityiskohtaisemmin, tai esimerkiksi tutkia henkilöiden hallitusjäsenyyksiä useamman yhtiön hallituksessa. Myös kuntaomisteisten yhtiöiden henkilöstön ja johtajien sukupuoliedustuksen vertailu olisi yksi mahdollinen laajennusnäkökulma tuleviin selvityksiin.

Vaikka jatkossakin naisten ja miesten edustuksen tarkastelu on selvityksen keskeistä antia, tulevissa selvityksissä olisi hyvä tarkastella myös tarkemmin yhtiöitä ja niihin liittyviä muutoksia. Samalla tavalla tehty yhtiöjoukon rajaaminen mahdollistaa aikasarjavertailun sekä uusien yhtiöiden toiminnan tarkemman tarkastelun.

Tehty selvitys on ensimmäinen laatuaan. Vertailevaa tietoa naisten ja miesten edustuksesta yhtiöiden johdossa ei ole aikaisemmilta vuosilta olemassa. Jatkossa olisi kuitenkin tärkeää tuottaa tietoa säännöllisesti, jotta tasa-arvotilannetta ja sen muutoksia kuntayhtiöissä voidaan seurata ja hallituksen tasa-arvo-ohjelman tietotarpeet saadaan täytettyä. Myös kuntaomisteisten yhtiöiden lukumäärän kasvu viime aikoina ja käynnissä oleva SOTE- ja maakuntauudistus puoltavat tietojen säännöllistä päivittämistä ja tietosisältöjen laajentamista uusiin toimijoihin. Kun kuntien ja maakuntien toimintoja järjestetään uudelleen, erityisen tärkeää seurata, miten siirtymä vaikuttaa vallan jakautumiseen ja tasa-arvon toteutumiseen kunnissa ja maakunnissa.

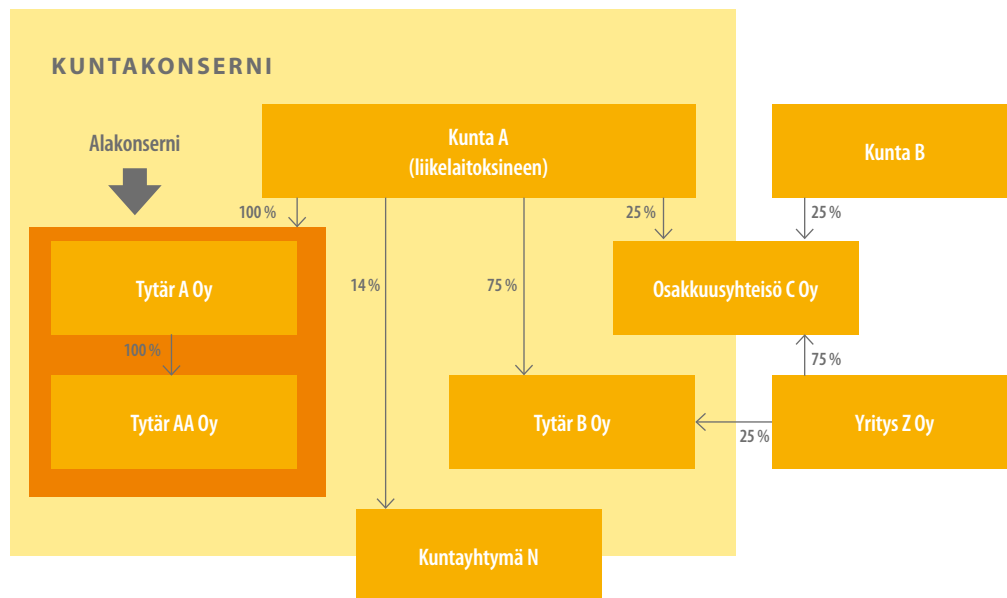
Lähteet ja kirjallisuus

- Harjula, Heikki & Prättälä, Kari 2015. *Kuntalaki – taustat ja tulkinnot*. Talentum.
- Keskuskauppakamari 2017. *Naiset pörssiyhtiöiden hallituksissa – 2017*. Keskuskauppakamarin tiedote. Helsinki: Keskuskauppakamari.
- Kuntaliitto 2015. *Kunnan toiminnan johtaminen ja hallinta sekä omistaja- ja konserniohjaus. Kuntaliiton suositusten perustelut*. Helsinki: Kuntaliitto. Ajantasainen suositus julkaistaan vuoden 2017 aikana.
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986.
- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 232/2005.
- Pietiläinen, Marjut, Keski-Petäjä, Miina & Katainen Antti 2015. *Naisten ja miesten edustus yritysten ylimmässä johdossa*. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Piipponen, Sirkka-Liisa 2015a. Kokokuva Manner-Suomen kuntien valtuustojen, hallitusten ja lautakuntien puheenjohtajista vuonna 2013. Uutta kunnista. Kuntaliiton julkaisusarja nro 3/2015.
- Piipponen, Sirkka-Liisa 2015b. *Kuntavaalit, luottamushenkilöt ja toimielimet Arttu2-kunnissa vuosina 2005–2013*. Arttu2-tutkimusohjelman julkaisusarja nro5/2015.
- Suomen virallinen tilasto (SVT) 2017. Kunnallisvaalit. Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi kuntavaaleissa 2017. Helsinki:Tilastokeskus. Viitattu 9.5.2017. http://www.stat.fi/til/kvaa/2017/kvaa_2017_2017-04-27_kat_001_fi.html
- Suomen virallinen tilasto (SVT) 2016. Väestön koulutus rakenne. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 10.5.2017. <http://stat.fi/til/vkour/>
- Tilastokeskus 2016. *Naiset ja miehet Suomessa 2016*. Tilastokeskus: Helsinki.
- Tilastokeskus. Sukupuolten tasa-arvo. Valta ja päätöksenteko. Viitattu 10.5.2017 http://tilastokeskus.fi/tup/ta-saarvo/valta_ja_paatoksenteko/index.html

Liite 1. Kuntakonsernin yhteisöt

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Liikelaitos on osa peruskuntaa, se ei ole itsenäinen juridinen yhteisö. Määräysvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräysvalta toisessa yhteisössä.

Kunnan tytäryhteisö voi olla osakeyhtiö, kuntayhtymä, liikelaitoskuntayhtymä, yhdistys, muu yhteisö tai säätiö. Kuntayhtymä, joka ei ole kunnan tytäryhteisö, ei kuulu kuntakonserniin, mutta sen tilinpäätös yhdistellään aina kunnan ja/tai kuntayhtymän konsernitalinpäätökseen. Omistusyhteisyhteisö (usein osakkuusyhteisö) on kuntakonserniin kuuluvien yhteisö, jossa kuntakonsernilla on sellainen omistusosuus, joka luo kuntakonsernin ja yhteisön välille pysyvän yhteyden ja on tarkoitettu edistämään kunnan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön toimintaa.

Marja-Liisa Ylitalo 2017. Kuntaliitto.